קיצור שלחן ערוך — הלכות נזקי ממון

אָסוּר לְהַזִּיק מָמוֹן חֲבֵרוֹ, אֲפִלּוּ עַל דַּעַת לְשַׁלֵּם, כְּמוֹ שֶׁאָסוּר לִגְנֹב וְלִגְזֹל עַל דַּעַת לְשַׁלֵּם. וַאֲפִלּוּ לִגְרֹם נֶזֶק לַחֲבֵרוֹ, בֵּין בְּמַעֲשֶׂה בֵּין בְּדִבּוּר, אָסוּר, כְּגוֹן רְאוּבֵן שֶׁמּוֹכֵר סְחוֹרָה לַגּוֹי, וּבָא שִׁמְעוֹן וְאוֹמֵר לוֹ, שֶׁאֵינָהּ שָׁוָה כָּל כָּךְ אַף עַל פִּי שֶׁהָאֱמֶת כֵּן, אָסוּר, שֶׁהֲרֵי אוֹנָאָתוֹ מְתֻרֶת. וְכָל הַגּוֹרֵם נֶזֶק לַחֲבֵרוֹ, אֲפִלּוּ בְּעִנְיָן שֶׁפָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם, חַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם, עַד שֶׁיְּפַיֵּס אֶת חֲבֵרוֹ.

אֲפִלּוּ מִי שֶׁבָּא אֵיזֶה נֶזֶק עָלָיו, אָסוּר לְסַלְּקוֹ מֵעָלָיו, אִם עַל יְדֵי זֶה יִגְרוֹם שֶׁיָּבוֹא עַל חֲבֵרוֹ, כִּי אָסוּר לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בִּגְרַם נֶזֶק מָמוֹן שֶׁל חֲבֵרוֹ. אֲבָל קֹדֶם שֶׁבָּא הַנֶּזֶק עָלָיו, מֻתָּר לִדְחוֹתוֹ שֶׁלֹּא יָבוֹא עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא עַל חֲבֵרוֹ. כְּגוֹן אַמַּת הַמַּיִם שֶׁבָּאָה לִשְׁטֹף שָׂדֵהוּ, עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לִשָּׂדֵהוּ, מֻתָּר לִגְדֹּר בְּפָנֶיהָ, אַף עַל פִּי שֶׁעַל יְדֵי זֶה הִיא שׁוֹטֶפֶת שְׂדֵה חֲבֵרוֹ. אֲבָל מִשֶּׁנִּכְנְסָה לִשָּׂדֵהוּ, אָסוּר לְהוֹצִיאָהּ בְּעִנְיָן שֶׁתַּגִּיעַ לִשְׂדֵה חֲבֵרוֹ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַנֶּזֶק מֻטָּל עָלָיו, אֵינוֹ רַשַּׁאי לְסַלְּקוֹ מֵעָלָיו וּלְהַטִּילוֹ עַל חֲבֵרוֹ.

וְכֵן חֵיל מֶלֶךְ שֶׁבָּא לְעִיר, וּבְנֵי הָעִיר מְחָיְבִים לָתֵת לָהֶם אַכְסַנְיָא, אָסוּר לְאֶחָד לִתֵּן שָׂכָר לְשַׂר הַחַיִל לְפָטְרוֹ, כִּי עַל יְדֵי זֶה יִגְרֹם נֶזֶק לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר. וְכֵן בְּכָל שְׁאָר עִנְיְנֵי מִסִּים, אָסוּר לְהִשְׁתַּדֵּל אֵצֶל הַשַּׂר לְפָטְרוֹ, אִם עַל יְדֵי זֶה יַכְבִּיד עַל אֲחֵרִים. וְהָעוֹשֶׂה כֵּן, נִקְרָא מָסוֹר.

אָסוּר לִמְסֹר יִשְׂרָאֵל בְּיַד גּוֹיִם, בֵּין גּוּפוֹ בֵּין מָמוֹנוֹ, בֵּין בְּמַעֲשֶׂה בֵּין בְּדִבּוּר, לְהַלְשִׁין עָלָיו אוֹ לְגַלּוֹת מַצְפּוּנָיו. וְכָל הַמּוֹסֵר, אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. וַאֲפִלּוּ רָשָׁע וּבַעַל עֲבֵרוֹת, אָסוּר לְמָסְרוֹ לֹא גּוּפוֹ וְלֹא מָמוֹנוֹ, וַאֲפִלּוּ הוּא מֵצֵר לוֹ וּמְצַעֲרוֹ תָּמִיד בִּדְבָרִים. אֲבָל אִם חֲבֵרוֹ מוֹסֵר אוֹתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁיִּמְסֹר אוֹתוֹ, מֻתָּר.

אָסוּר לִכָּנֵס לְתוֹךְ שְׂדֵה נִיר שֶׁל חֲבֵרוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דָּשׁ נִירוֹ וּמְקַלְקְלוֹ.

אָסוּר לַעֲמֹד עַל שְׂדֵה חֲבֵרוֹ לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ בְּשָׁעָה שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּקָמוֹתֶיהָ, שֶׁלֹּא יַזִּיקֶנָּה בְּעַיִן הָרָע. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּחֲבֵרוֹ בְּעִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ שֶׁיַּזִּיקֶנּוּ בְּעַיִן הָרָע. וַאֲפִלּוּ בַּעֲסָקָיו וּבְמַעֲשָׂיו שֶׁאֵין בָּהֶם חֲשַׁשׁ הֶזֵּק עַיִן הָרָע, אִם עוֹשֶׂה בְּבֵיתוֹ וּבִרְשׁוּתוֹ, אָסוּר לִרְאוֹת שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, כִּי שֶׁמָּא אֵינוֹ חָפֵץ שֶׁיִּדְעוּ אֲחֵרִים מִמַּעֲשָׂיו וַעֲסָקָיו. וְדֶרֶךְ אֶרֶץ הוּא כְּשֶׁאָחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ עוֹסֵק בְּמִלַּאכְתּוֹ, יְבָרְכֶנּוּ וְיֹאמַר לוֹ, תַּצְלִיחַ בְּמַעֲשֶׂיךָ.

אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת בִּרְשׁוּת שֶׁלּוֹ דָּבָר שֶׁהוּא מַזִּיק לִשְׁכֵנוֹ, אָסוּר. לֹא יַנִּיחַ בַּחֲצֵרוֹ סָמוּךְ לְכֹתֶל שֶׁל חֲבֵרוֹ כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִימוּת וּמוֹצִיא הֶבֶל וּמַזִּיק אֶת הַחוֹמָה, כְּגוֹן זֶבֶל וְכַדּוֹמֶה, אֶלָּא אִם כֵּן הִרְחִיק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וְכֵן צָרִיךְ לְהַרְחִיק שֶׁלֹּא לִשְׁפֹּךְ מַיִם סָמוּךְ לְכֹתֶל חֲבֵרוֹ. וְלָכֵן צִנּוֹר הַמְקַלֵּחַ מִן הַגַּג, צָרִיךְ לְהַרְחִיקוֹ מִכֹּתֶל חֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לִשְׁפֹּךְ עָבִיט שֶׁל מֵי רַגְלַיִם סָמוּךְ לְכֹתֶל חֲבֵרוֹ. וּלְהַשְׁתִּין מַיִם סָמוּךְ לְכֹתֶל חֲבֵרוֹ, אִם הוּא כֹּתֶל שֶׁל אֲבָנִים אוֹ שֶׁל עֵץ בְּלִי טִיט, דַּי כְּשֶׁמַּרְחִיק טֶפַח

אֶחָד. וְאִם הָיוּ הָאֲבָנִים צְחִיחַ סֶלַע, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַרְחִיק כְּלָל, וּמַשְׁתִּין אֲפִלּוּ עַל הַכֹּתֶל. וְאִם הוּא כֹּתֶל שֶׁל לְבֵנִים אוֹ שֶׁל עֵץ מְחֻפֶּה בְּטִיט, צָרִיךְ לְהַרְחִיק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וְעַיֵּן עוֹד בְּסִימָן שֶׁאַחַר זֶה.